

Folketingets Europaudvalg og Erhvervsudvalg

Christiansborg, den 23. april 2003

EU-konsulenten

Til

udvalgenes medlemmer og stedfortrædere

EU-Kommissionens Grønbog om "En iværksætterkultur i Europa"

Kommissionen har den 21. januar 2003 fremlagt Grønbogen "En iværksætterkultur i Europa"¹. Hensigten med Grønbogen er at fremme debatten mellem politiske beslutningstagere, erhvervslivet, interesseorganisationer m.fl. om, hvordan iværksætterpolitikken skal se ud i fremtiden. Grønbogen indeholder først en analyse af de politiske muligheder for iværksætterpolitikken. Dernæst stiller den en række spørgsmål om, hvordan man indenfor de foreslåede rammer for iværksætterpolitikken kan komme videre. Kommissionen har sat høringsfristen til den 30. juni 2003².

Sammenholder man Grønbogen med regeringens handlingsplan for iværksættere fra januar 2003, kan man sige, at den danske erhvervspolitik allerede tager hensyn til langt de fleste af de analyser, forslag og spørgsmål, som Grønbogen indeholder. På den baggrund bør man overveje, om det er nødvendigt at holde en høring om Grønbogen i Folketinget eller udarbejde et høringssvar til Kommissionen. Alternativt kan man udarbejde et høringssvar, hvor man henviser til de initiativer, der er nævnt i Regeringens handlingsplan for iværksættere.

I notatets første afsnit beskrives Grønbogens indhold i hovedtræk. I afsnit to sammenholdes Grønbogens konklusioner med den danske regerings handlingsplan for iværksættere fra januar 2003. I bilag 1 er gengivet de spørgsmål, som Kommissionen rejser med Grønbogen. I bilag 2 beskrives ved hjælp af nogle udvalgte tal, hvordan danskerne har det med at være iværksættere.

¹ KOM(2003)27. Europaudvalgets Alm. del - bilag 764 (2002-03) . Grønbogen findes på http://europa.eu.int/eur-lex/da/com/gpr/2003/com2003_0027da01.pdf. Regeringens grundnotat om Grønbogen er omdelt på Europa-udvalgets Alm. del – bilag 675 (2002-03)

² Datoen fremgår ikke af selve Grønbogen, men af Kommissionens hjemmeside.

I. Grønbogens indhold

I Grønbogens **første afsnit** definerer Kommissionen, hvad den forstår ved en iværksætterånd³ samt beskriver, hvorfor en iværksætterkultur er vigtig. Ved iværksættere forstås ikke kun start af nye virksomheder men også nye aktiviteter i allerede eksisterende organisationer.

En iværksætterkultur er vigtig, fordi den bidrager til at skabe flere job og mere vækst. Nye jobs skabes i stigende grad i nye og mindre virksomheder. Iværksætterinitiativer fremmer produktiviteten og dermed konkurrenceevnen. Samtidig er jobtilfredsheden højere hos selvstændige end hos ansatte.

Kommissionen anfører, at udfordringen for Den Europæiske Union er, at identificere nøglefaktorerne for at iværksætterinitiativer og erhvervsaktiviteter trives. Herefter skal man lave politiske foranstaltninger, der frembringer flere iværksættere og skaber vækst i flere virksomheder.

I Grønbogens **andet afsnit** analyserer Kommissionen først de politiske muligheder for initiativer til at øge iværksætterkulturen. Det gælder om, at

- fjerne de administrative barrierer, som stadig eksisterer, for opstart af virksomhed,
- gøre det lettere at få adgang til finansiering af nye virksomheder,
- lave en bedre risikofordeling mellem banker og investorer i den private sektor og offentlige finansieringsinstitutter,
- revidere konkurslovgivningen for at ærlige iværksættere kan starte på ny,
- øge udsigten til belønning for eksempel ved at sænke skatteniveauet for selvstændige små virksomheder,
- forbedre det sociale sikringssystem for selvstændige,
- uddanne iværksættere og at give iværksættere de relevante kvalifikationer, samt at
- sætte særligt fokus på underrepræsenterede grupper (kvinder og etniske mindretal)

³ "Iværksætterånd er et udtryk for en personlig holdning og en proces, hvor man skaber og udvikler en økonomisk aktivitet, hvor man kombinerer risikovillighed, kreativitet og/eller nytænkning med forsvarlig ledelse inden for en ny eller eksisterende organisation".

Dernæst analyserer Kommissionen de politiske initiativer, som vil kunne give virksomhederne øget vækst. Det drejer sig bl.a. om, at

- gøre den administrative byrde for virksomhederne mindre, da den ofte er mest belastende for mindre virksomheder,
- lave foranstaltninger på skatte- og afgiftsområdet, der tilgodeser små virksomheder,
- udvikle arbejdstagernes kvalifikationer, så der er den arbejdskraft, iværksætterne har brug for,
- udvikle markedet for risikovillig kapital, så små virksomheder kan skaffe langfristet finansiering,
- skabe adgang til viden og internationale muligheder, så små virksomheder kan klare sig i en globaliseret verden og udnytte de muligheder, der ligger her, samt at
- skabe bedre samarbejde mellem store og små virksomheder (ventureprojekter).

Endelig redegør Kommissionen i Grønbogens **tredje afsnit** for, hvordan den finder at man kommer videre med at skabe en iværksætterkultur. Det kræver for det første, at man laver en koordineret iværksætterpolitik, der inddrager alle relevante politikområder og beslutningstagere. Kommissionen foreslår koordineringstjenester inden for de offentlige myndigheder til at identificere prioriteringer og sikre en konsekvent fremgangsmåde. Kommissionen kan påtage sig en sådan koordineringsrolle på EU-plan.

Kommissionen opstiller herefter tre søjler for indsatsen for et iværksættersamfund, 1) at fjerne hindringerne for virksomhedernes udvikling og vækst, 2) afvejning af risici og fordele ved iværksætterkulturen samt 3) et samfund, der værdsætter iværksætterkulturen. Kommissionen stiller 10 høringsspørgsmål, som er gengivet i bilag 1 til notatet. Spørgsmålene er generelt formuleret og dækker meget bredt.

II. Grønbogen i forhold til Regeringens handlingsplan for iværksættere

Den danske regering har i januar 2003 fremlagt en handlingsplan for iværk-

sættere. Planen indeholder 10 initiativer fordelt på 5 områder:

Risikovillighed og iværksætterkultur	Professionel erhvervsservice	Administrative lettelser	Finansiering og skat	Forskning og højteknologi
▪ Lettere at genstarte ▪ Iværksætteri og innovation i uddannelsessystemet	▪ Reform af erhvervsservice	▪ Bedre udnyttelse af IT-værktøjer ▪ Minimumsordning for nyetablerede virksomheder	▪ Etablering af en iværksætterfond ▪ Etableringskontoordning ▪ Servicemodeller og generationsskifte	▪ Næstegenerations innovations miljøer ▪ Technology transfer enhed inden for biosundhed

Kilde: Regeringens handlingsplan for iværksættere, januar 2003

På langt de fleste punkter er Regeringens tiltag i overensstemmelse med de politiske handlingsmuligheder, som er nævnt i Kommissionens Grønbog. Regeringens handlingsplan indeholder dog mere konkrete tiltag end Grønbogen, som imidlertid jo også kun er en indledning til en debat.

Vedrørende lettelse af administrative byrder anfører **Regeringen** i sin handlingsplan, at der skal skabes en minimumsordning for nyetablerede virksomheder, hvor de i de første tre år fritages fra en række administrative opgaver. **Kommissionen** peger vedrørende administrative lettelser især på muligheden for at fjerne endnu flere hindringer inden for det indre marked, hvilket er naturligt nok, idet det jo kun kan gøres på europæisk plan.

Regeringens handlingsplan er forskellig fra Kommissionens forslag på nogle enkelte områder. Det drejer sig for det første om Kommissionens forslag om at øge udsigten til belønning for eksempel ved at sænke skatteniveauet for selvstændige små virksomheder. Regeringens handlingsplan anfører derimod, at man **ikke** skal lokke iværksættere med særligt favorable økonomiske vilkår som skatterabatter og tilskud⁴.

Kommissionens henstilling om, at man skal forbedre de sociale sikringssystemer for selvstændige er ikke relevant for Danmark, men for mange af de andre medlemslande.

Kommissionen finder, at der er behov for initiativer, som sætter særligt fokus

⁴ Konkurrenceevenpakken fra foråret 2002 indeholder dog tiltag, der skal forbedre iværksætteres mulighed for at fremføre underskud og spare op til start af egen virksomhed.

på underrepræsenterede grupper (kvinder og etniske mindretal). Kommissionen finder ligeledes, at der er behov for initiativer, der skal skabe adgang til viden og internationale muligheder, så små virksomheder kan klare sig i en globaliseret/international verden og udnytte de muligheder, der ligger her. Regeringens handlingsplan indeholder ikke sådanne initiativer⁵.

Generelt kan man konstatere, at de fleste af de ideer og initiativer, som nævnes i Grønbogen, allerede er igangsat eller indeholdt i den danske erhvervs politik.

På den baggrund bør man overveje grundigt, om det er nødvendigt at holde en høring om Grønbogen i Folketinget eller udarbejde et høringssvar til Kommissionen.

Alternativt kan man udarbejde et høringssvar, hvor man henviser til de initiativer, der er nævnt i Regeringens handlingsplan for iværksættere.

Med venlig hilsen

Vibeke Sylvest

⁵ Men de kan være indholdt i andre politikområder.

EU-Kommissionens spørgsmål i Grønbogen "En iværksætterkultur i Europa"

Indledende spørgsmål:

1. Hvilke hovedmålsætninger skal en dagsorden for iværksætterkultur i Den Europæiske Union have, og hvordan skal de knyttes sammen med andre politiske ambitioner ? Hvordan kan vi skabe en model for iværksætterkultur i et udvidet Europa ?

Søjle I. At fjerne hindringerne for virksomheders udvikling og vækst

2. Hvordan kan vi forbedre adgangen til finansiering (skattemæssige foranstaltninger, partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor, stærkere balancer, garantier) og hvilke alternativer til banklån bør fremmes (finansiering fra business angels, leasing, factoring og mikrolån fra andre långivere end banker) ? Hvordan kan iværksætterne hjælpes med at skaffe ekstern finansiering ?
3. Hvilke faktorer udgør den største hindring for vækst (manglende) gensidig anerkendelse og EU-regler eller deres (manglende) gennemførelse på nationalt plan, nationale skatteregler eller situationen på arbejdsmarkedet ? Hvilke foranstaltninger er bedst egnede til at støtte vækst og internationalisering (handelsdelegationer, markedsanalyser, klynge- og netværkssamarbejde, informations- og konsulenttjenester) ?
4. Hvis man ønsker at sikre virksomheder af høj kvalitet, hvilken uddannelse og støtte skal man da tilbyde ved etablering af virksomheder (grundlæggende uddannelse- obligatorisk eller frivillig, inkubatorer, mentorordninger) og virksomhedsudvikling (netværk, kurser, mentorordninger, fjernundervisning, f.eks. e-learning) ? Skal der oprettes tjenester, der er skræddersyet til bestemte gruppers behov (kvinder, etniske mindretal, arbejdsløse eller socialt dårligt stillede personer) eller virksomheder (vidensbaserede aktiviteter) ? Skal kvaliteten af støttetjenester forbedres (ved hjælp af it, faglige standarder) ?
5. Er hindringerne for og incitamenterne til virksomhedsudvikling og vækst i Den Europæiske Union de samme som i kandidatlandene, og medfører den forestående udvidelse et behov for særlige foranstaltninger i kandidatlandene ?

Søjle II. Afvejning af risici og fordele ved iværksætterkulturen

6. Hvad kan EU's medlemsstater gøre for at gøre balancegangen mellem risiko og belønning mere fordelagtig med henblik på at fremme iværksætterkulturen (mindskelse af negative virkninger ved konkurs, at give iværksættere adgang til flere sociale ydelser, nedsættelse af skattebyrden enten med hensyn til administration eller staser) ?
7. Hvordan kan flere vordende iværksættere tilskyndes til at overveje at overtage en eksisterende virksomhed i stedet for at starte en ny (databaser eller børser for købere og sælgere, specialuddannelser til familieejede virksomheder, ledelsesopkøb eller medarbejderopkøb) ?
8. Hvordan kan "spin-off"-virksomheder gøres mere attraktive (ledelsesopkøb, fremhævelse af eksempler, specialrådgivning, skatteregler eller andre bestemmelser for medarbejdere og deres arbejdsgivere i forbindelse med start af virksomhed) ?

Søjle III. Et samfund, der værdsætter iværksætterkulturen

9. Hvordan kan man gennem uddannelse støtte udviklingen af den sbevidsthed og de færdigheder, der er nødvendige for at udvikle en iværksættertankegang og iværksætterfærdigheder (iværksætteruddannelse som led i skolernes læseplaner, iværksættere som gæsteundervisere, praktikophold, hvor studerende kan arbejde sammen med erfarne iværksættere, mere iværksætteruddannelse på universiteterne, flere MBA-programmer, kombination af iværksætteruddannelser og offentlige forskningsprogrammer) ?
10. Hvad kan erhvervsorganisationer, medier og offentlige myndigheder gøre for at fremme iværksætterkulturen (rollemodeller, mediekampagner, åbent hus i virksomheder, priser for iværksættere) og på hvilket niveau (europisk nationalt regionalt eller lokalt) ?

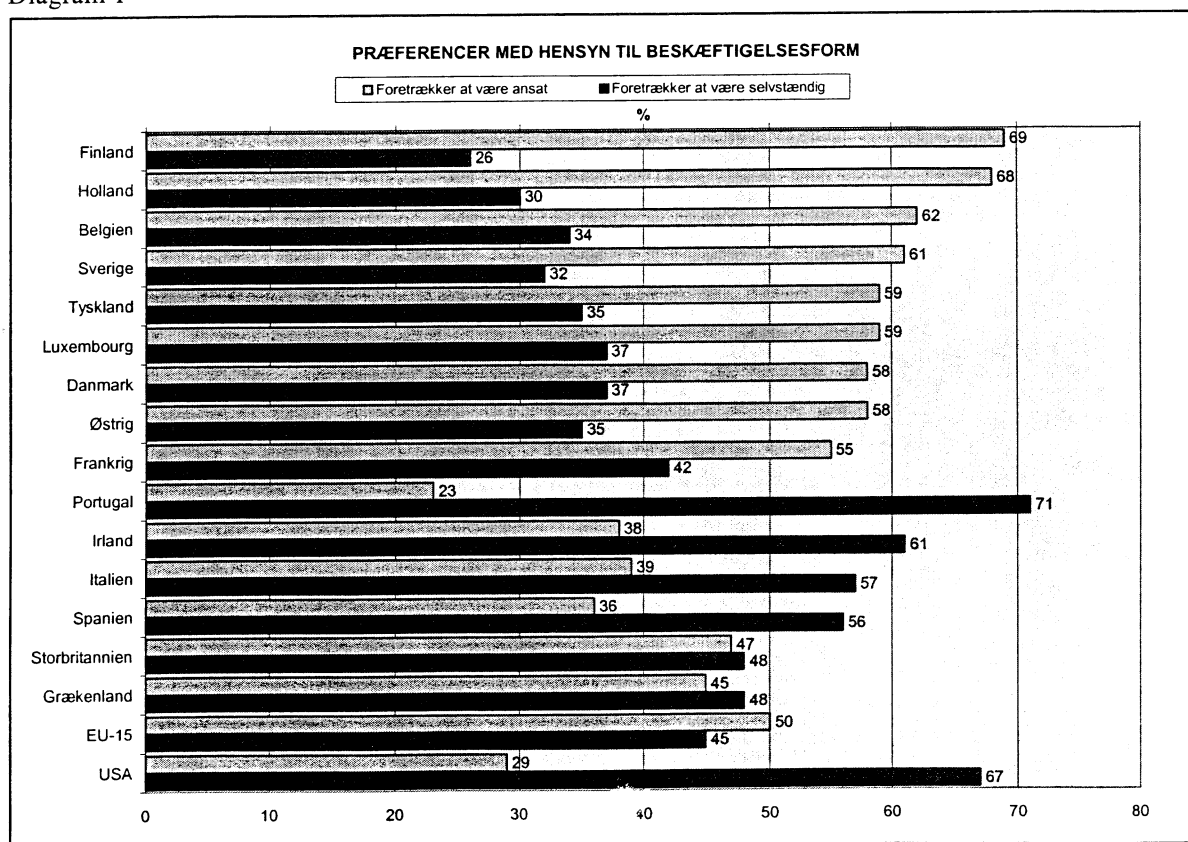
Danskerne som iværksættere

I Danmark udgør iværksættere ca. 6 pct. Der findes generelt flere selvstændige i Sydeuropa og i UK (13 pct. i Spanien, 15 pct. i Portugal og over 18 pct. i Italien eller Grækenland). Man skal dog være forsigtig med at sammenligne, da det ikke er sikkert, at alle de, der er selvstændige i Sydeuropa, virkeligt ønsker at være det, men er det, fordi det er den eneste måde at få skaffe en indtægt på.

Ansæt eller selvstændig ?

58 pct. af danskerne foretrækker at være ansatte og 37 pct. foretrækker at være selvstændige. Generelt foretrækker europæerne at være ansatte fremfor selvstændige. Således foretrækker i gennemsnit 50 pct. af europæerne at være ansatte mod 29 pct. i USA. Diagram 1 viser fordelingen mellem de, der foretrækker at være ansatte og de, der foretrækker at være selvstændige i EU's medlemslande og i USA. Det fremgår heraf, at Danmark ligger forholdsvis pænt i den del af landene, hvor et flertal ønsker at være ansatte.

Diagram 1

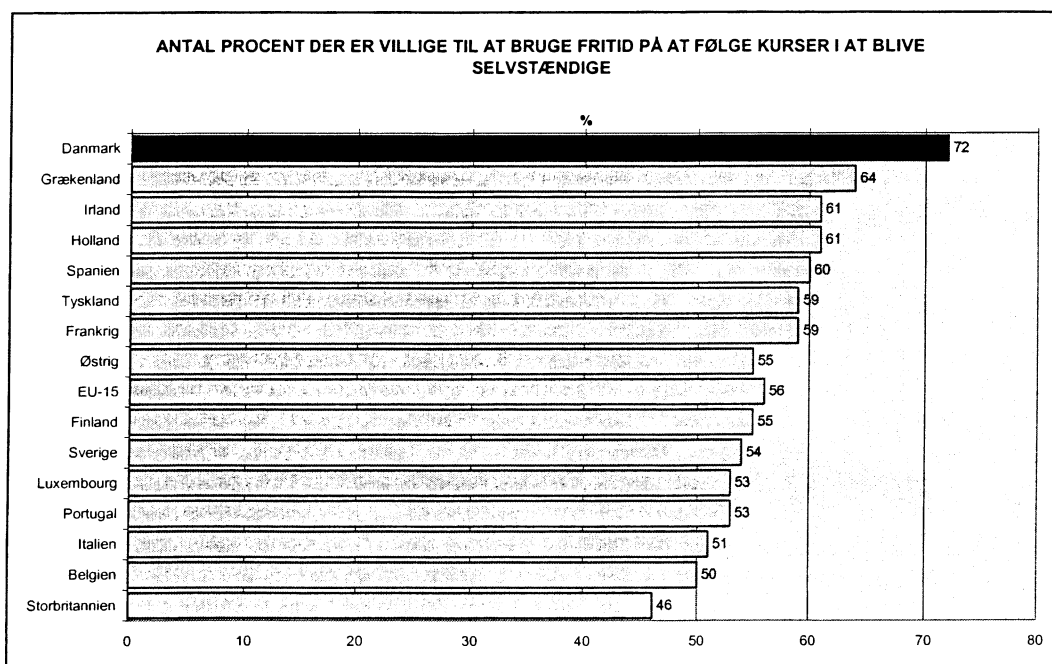

Kilde: Flash Eurobarometer 134 "Entrepreneurship" November 2002 af EOSGallup Europe

Lyst til at lære at blive selvstændige

Danskerne er meget villige til at dygtiggøre for at kunne blive selvstændige. 72 pct. af danskerne vil gerne bruge noget af deres fritid på at lære at blive selvstændig, hvilket er mest i Europa. Selv om danskerne generelt foretrækker at være ansatte, så ser der altså alligevel ud til at være en stor ressource til rådighed til at lære at blive selvstændige, jf. diagram 2.

Diagram 2

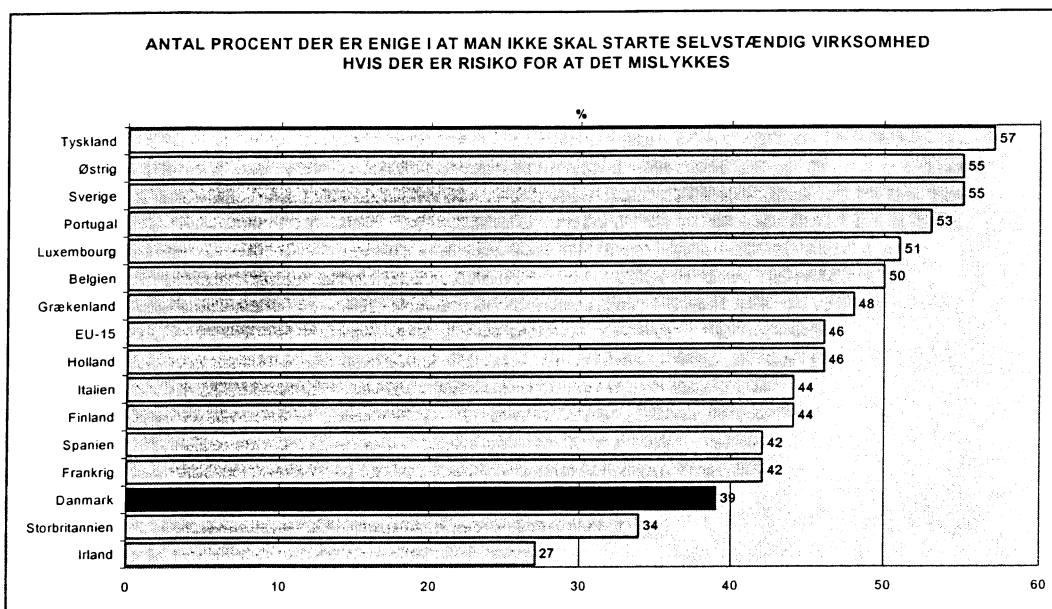

Kilde: Flash Eurobarometer 134 "Entrepreneurship" November 2002 af EOSGallup Europe

Ikke bange for at starte selvstændig virksomhed

Som det ses af diagram 3 synes danskerne ikke at være bange for at starte selvstændig virksomhed i forhold til andre europæere. Kun 39 pct. af danskerne er enige i, at man ikke skal starte virksomhed, hvis der er risiko for, at den vil fejle. På europæiske plan er 46 pct. enige i, at man så skal lade være med at starte virksomhed. Kun i UK og Irland er man mindre betænkelige ved at starte selvstændig virksomhed.

Diagram 3

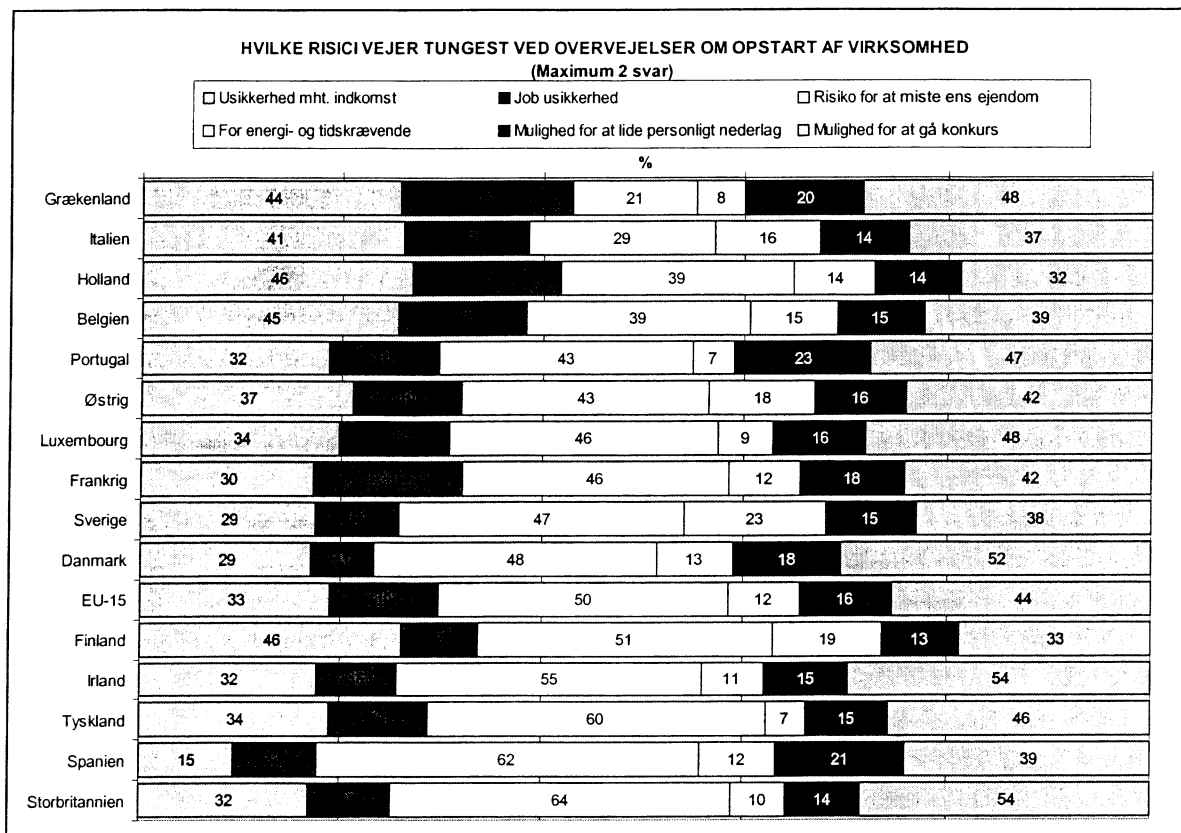
Kilde: Flash Eurobarometer 134 "Entrepreneurship" November 2002 af EOSGallup Europe

Generelt kan man altså sige, at forholdsvis mange danskerne egentlig godt tør starte selvstændig virksomhed og tilmed gerne vil bruge deres fritid på at lære det. Det er derfor også interessant at se på, hvad det er for nogle forhold og betænkeligheder, som så gør, at de måske alligevel afholder sig fra at blive selvstændige.

Hindringer for at starte selvstændig virksomhed

Som det fremgår af diagram 4, er danskerne først og fremmest bange for muligheden for at gå konkurs, mens den næststørste skræk er at miste ens faste ejendom. Derimod lader danskerne sig ikke så meget afskrække af udsigten til en usikker indkomst. Heller ikke job usikkerheden virker så afskrækkende på danskernes lyst til at starte egen virksomhed, som på de andre europæere.

Diagram 4

Kilde: Flash Eurobarometer 134 "Entrepreneurship" November 2002 af EOS Gallup Europe